

COLECCIÓN APUNTES UNIVERSITARIOS

ANÁLISIS I GESTIÓ BANCARIA

GRADO FINANZAS Y CONTABILIDAD

6 Créditos

GRADO ADMINISTRACIÓN Y DIRECCIÓN DE EMPRESAS

6 Créditos

Pillatoner
Tot en cartutxos de tinta i toners per a impresora

Pillapuntes
Venda d'apunts universitaris i consumibles informàtics

Todos los derechos reservados. Ni la totalidad ni parte de este libro puede reproducirse o transmitirse por ningún procedimiento electrónico o mecánico, incluyendo fotocopia, grabación magnética, o cualquier almacenamiento de información y sistema de recuperación sin permiso escrito de la editorial.

Edita e imprime: PILLATONER SL

Autor: Monica Bosch Roig

C/ Ramón Llull, 45 bajo – 46021 – Valencia

Teléfono: 96 304 57 13

E-mail: pillatoner@yahoo.es

Fecha edición: Octubre 2014

Apuntes tomados en curso 2013-2014

Prólogo

Pillatoner SL, es una empresa dedicada a la edición y venta de apuntes para universitarios. Somos una empresa joven que tiene por objetivo lograr dotar al estudiante universitario de un material de apoyo adicional a los ya existentes (manuales, asistencia a clase, material de reprografía, etc.)

Es por ello que recopilamos los apuntes de aquellos alumnos que asisten regularmente a clase, que completan sus apuntes con manuales, así como con conocimientos previos. Ofrecemos al estudiante, un resumen de lo más imprescindible de cada asignatura, con el fin de que sirva de material adicional (adicional porque sin conocimientos previos, difícilmente valdrá de algo esta compilación de apuntes), a los métodos ya existentes.

Esperemos que con esta colección, la vida universitaria se haga al estudiante más corta y fructífera. Suerte y a estudiar, que es el único método conocido (exceptuando las chuletas), de aprobar la carrera.

Temari

Tema 1. Les entitats de crèdit a Espanya

- Introducció
- L'acord de Basilea II
- L'impacte de la crisi financiera en les entitats de crèdit a Espanya

Tema 2. Inversió creditícia: estudi financer de les operacions actives

- Les característiques comercials de les operacions actives. Càlcul de tipus efectius
- Operacions de préstec
- Descompte bancari
- Crèdits en compte corrent

Tema 3. Creditors: Estudi financer de les operacions passives

- Les característiques comercials de les operacions passives. Càlcul de tipus efectius
- Dipòsits a la vista
- Impossició a termini fix
- Emprèmits d'obligacions
- Cessió temporal d'actius

Tema 4. Altres operacions

- Operacions derivades de la instrumentació de la política monetària
- Operacions amb altres entitats de crèdit. El mercat interbancari de dipòsits
- Operacions fora de balanç

TEMA 1. LES ENTITATS DE CRÈDIT A ESPANYA

Introducció

Entitat de crèdit: té per objecte la captació de fons del públic per invertir-los per compte propi en operacions de préstec i crèdit (funció de canalització), afegint l'assumpció del risc d'insolvència dels prestataris i el de liquiditat.

Clients de passiu: proporcionen fons a l'entitat i es converteixen en creditors seus.

Clients d'actiu: reben fons del banc i son deutors de l'entitat.

Institucions financeres monetàries:

- Bancs centrals
- Entitats de crèdit:
 - **Entitats de dipòsit:** Capta fons del públic i els presta a tercers. Possibilitats d'actuació: Captació de dipòsits o altres fons reemborsables; préstec i crèdit; factoring; lísing; operacions de pagament; emissió i gestió de mitjans de pagament; concessió d'aval i garanties; intermediació en els mercats interbancaris; operacions per compte propi, o de la seua clientela, que tinguen per objecte valors negociables, instruments financers a termini, operacions de futurs financers, SWAP, etc.; la participació en emissions de valors i mediació, per compte directe o indirecte de l'emissor, en la seua col·locació i assegurament; l'assessorament i prestació de serveis a empreses; la gestió de patrimonis i assessorament als seus titulars; actuació per compte dels seus titulars, com a dipositaris de valors representats en forma de títols o com a administradors de valors representats en anotacions en compte; la realització d'informes comercials; lloguer de caixes fortes.
 - Bancs
 - Caixes d'estalvi
 - Cooperatives de crèdit
 - Institut de Crèdit Oficial (ICO)
 - **Establiments financers de crèdit:** Son intermediaris que no poden captar fons reemborsables del públic en forma de dipòsit,

préstec, cessions temporals, etc. Per finançar les seues activitats recorren a aportacions dels accionistes, a fons rebuts del mateix grup empresarial, a préstecs bancaris, a l'emissió de valors negociables o a la titulització d'actius. Normalment no tenen entitat física. Activitats que realitzen: concessió de crèdits al consum, crèdit hipotecari, targetes de crèdit, arrendament financer, factoring, etc. Molt afectats per la crisi econòmica. Les operacions no estan cobertes pel fons de garantia.

- Fons del mercat monetari

L'acord de Basilea II

Els riscos de l'activitat bancària

Risc de crèdit: S'origina per la possibilitat de patir pèrdues derivades de l'incompliment de les obligacions contraetes amb l'entitat de crèdit per part dels seus clients o contrapartides. Aquest risc s'agreuja per l'existència d'excessiva concentració (negoci immobiliari) i, en el cas de préstecs al exterior, per l'existència del risc país, que fa referència als riscos associats al context econòmic, social i polític del país del prestatari. És el més rellevant i el que causa la major part de les dificultats que pateixen les entitats de crèdit. Està molt lligat al cicle econòmic, augmenta en les etapes de recessió econòmica. Les entitats aborden aquest risc de forma preventiva analitzant la solvència dels potencials prestataris i sol·licitant garanties addicionals a l'operació. Normes legals per a cobrir aquest risc:

- Dotació de provisions específiques per als actius perjudicats.
- Dotació de provisions genèriques per als actius en situació normal.
- Compliment dels requeriments de recursos propis mínims (coeficient de solvència del 8% dels actius totals ponderats pel risc).

Ha crescut ràpidament els últims anys la utilització de derivats de crèdit i la titulització d'actius amb l'objecte de mitigar el risc de crèdit de les entitats. No s'exigeix el mateix nivell de cobertura per a tots, sinó que varia en funció del volum de refinançats i del tipus d'actius de cadascun. Els nivells baixos de cobertura no impliquen necessàriament que estes entitats vagen a tindre que dotar moltes més provisions (amb el conseqüent impacte en els seus resultats). Això també depèn de com tinguen que reclasificar els crèdits refinançats entre

normal (al corrent de pagament), subestàndar (no ha incorregut en mora, però es probable que ho faci) o morós. Una entitat pot tindre una cobertura relativament baixa, però si no té que passar per molts crèdits morosos, pot ser suficient. Pel contrari, una altra amb nivells més alts que pase molts préstecs normals a morosos pot tindre majors necessitats de provisions.

Risc de mercat: Possibilitat de patir pèrdues quan hi ha moviments adversos en els preus de mercat dels instruments financers negociables en poder de l'entitat. Considera les pèrdues potencials que podrien tenir lloc en les posicions, dins i fora del balanç, de l'entitat derivades de les variacions dels preus de mercat d'aquestes. Sorgeix per variacions en factors de risc tals com la renda variable, el preu del petroli i altres matèries primeres, etc. En Basilea II, les EC ha de tenir recursos propis suficients per a cobrir el risc de mercat de la cartera de negociació. Basilea III pren criteris més exigents.

Risc de tipus d'interès: La seua rellevància ha augmentat a causa de la creixent sensibilització dels clients bancaris a aquesta qüestió i a l'alta variabilitat dels tipus d'interès dels últims anys. Es refereix a la possibilitat de patir pèrdues per l'impacte negatiu de les variacions dels tipus d'interès sobre els marges de l'entitat. Fonts: el risc de repreciaió i d'opcionalitat.

La funció de transformació de terminis típica de les entitats bancàries (capten dipòsits a c/t i concedeixen préstecs a ll/t) és la causa fonamental de la seua exposició a aquest risc i dona lloc al **risc de repreciaió**, que constitueix un dels efectes més importants de la variació dels tipus d'interès.

Un altre efecte es el **risc d'opcionalitat**, que fa referència a la possibilitat que s'executen les opcions que porten incorporades moltes de les operacions bancàries típiques.

La gestió d'aquest risc l'aborden les entitats:

- Intentant aconseguir igualar les sensibilitats de l'actiu i del passiu.
- Imposant penalitzacions a l'exercici de l'opció.
- Mitjançant la utilització d'instruments derivats.

A més, la normativa exigeix que les entitats implanten un model de control intern que ha d'estar a la disposició de l'autoritat supervisora perquè en verifiquen l'adequació al nivell d'activitat de l'entitat. El model de mesurament

intern es sol complementar amb l'anàlisi d'escenaris específics i les provés d'estrès.

Risc de tipus de canvi: Possibilitat d'experimentar pèrdues per fluctuacions adverses en els tipus de canvi de les monedes en les quals estan denominats els actius, els passius i les operacions fora de balanç de l'entitat. La creixent internacionalització de les activitats de les EC, ha accentuat el nivell de risc de canvi assumit per les EC. No obstant això, la implantació de l'euro ha estat un factor que ha influït favorablement sobre la posició de les entitats en aquest àmbit. La normativa exigeix la cobertura del risc mitjançant recursos propis i imposa, a més, un límit quantitatiu a les posicions en una divisa (i cau l'autorització del BdE per a superar-lo).

Risc de liquiditat: Reflecteix la possibilitat de tenir pèrdues per no disposar o poder accedir a fons líquids suficients per a fer front a les necessitats de pagament o per a finançar necessitats addicionals en el mercat. La gestió d'aquest risc s'ha vist molt facilitada per l'aparició i el desenvolupament del mercat interbancari i del mercat de deute públic. Fa referència a dos aspectes diferents, encara que molt relacionats:

- D'una banda, al fet que es produïska un desfasament entre els fluxos de caixa derivats de les operacions actives i passives.
- I d'una altra, a la impossibilitat o al cost de tancar una posició.

La normativa exigeix que aquest risc s'aborda mitjançant la implantació de procediments interns per a la seua valoració i control.

Risc de negoci: Possibilitat de patir menyscapes derivats de la pèrdua de la posició actual en els mercats en els quals opera.

Risc operatiu: Possibilitat de patir pèrdues per l'existència de processos, sistemes, equips tècnics i humans inadequat o per fallades en aquests, així com per esdeveniments externs. Un dels més rellevants els últims anys.

Risc de reputació: Ocasionat per la deterioració de la imatge d'una entitat per diferents raons: comercialització de productes d'alt risc com a productes sense risc (participacions preferents), prestació incorrecta de serveis, etc.

Risc legal: Possibilitat de patir pèrdues derivades d'incerteses o incompliments de la normativa vigent. Una operació no es pot executar per incapacitat d'una de les parts de complir els compromisos assumits, per no existir una formalització clara o per no ajustar-se al marc legal establert.

Basilea II inclou el risc operatiu dins dels riscos que cal cobrir amb recursos propis. Així mateix, incorpora el risc legal dins del risc operatiu.

Basilea II

L'objectiu bàsic és desenvolupar un sistema de requeriments de capital més sensible al risc. Per a això, es posa més èmfasi en els models interns de mesurament del risc de crèdit de cada EC. Es basa en tres pilars fonamentals:

- Pilar I: requeriments mínims de capital. El mínim de capital es manté en un 8% dels actius de risc, tenint en compte que es considera no només el risc de crèdit, sinó també el risc de mercat i el risc operacional (inclou el risc legal). Es proposen dues alternatives per al mesurament del risc de crèdit:
 - L'enfocament estàndard, en que els requeriments de capital de les EC estan basats en les qualificacions externes de les agències de ràting.
 - L'enfocament basat en models interns (IRB), amb dues variants (bàsic i avançat), permet a les EC usar les seues pròpies qualificacions internes per a mesurar el risc de crèdit.
- Pilar II: revisió del supervisor. El procés e revisió supervisora atribueix la responsabilitat en el desenvolupament de models interns de capital i a la fixació dels nivells de capitalització congruents amb el perfil de risc de l'entitat a la direcció de l'EC. Les tres àrees principals que tracta el pilar II són:
 - Riscos no tractats detalladament en el pilar I (és a dir, risc operacional)
 - Riscos no tractats en absolut en el pilar I (risc d'interès o de reputació)
 - Factors externs a l'entitat (cicle econòmic).
- Pilar III: disciplina de mercat. Estableix normes de transparència i exigeix la publicació periòdica d'informació sobre el nivell i estructura de

capital, el nivell de riscos assumits i el sistema de gestió i control d'aquests riscos.

La recent crisi financera global ha posat de manifest que els nivells de capital en el sistema bancari seguien sent insuficients. Basilea III incrementa amb força els requeriments de capital per a les EC a fi d'evitar nous col·lapses de bancs.

A més de fixar un mínim de la ràtio principal quan conjunturalment una EC presente un nivell de capital principal inferior en un 20% al mínim exigít, el BE imposarà restriccions sobre la distribució del resultats.

Memoràndum d'Acord sobre Condicions de Política Sectorial Financera (MACPSF) en el qual es plasmen les condicions que imposa la UE per al rescat de la banca espanyola. Fixa un nivell mínim del ràtio de capital principal d'almenys un 9% de les seues exposicions totals ponderades per risc. Es tracta així, que les entitats espanyoles es doten d'un capital, de la màxima qualitat, suficient per a garantir una elevada solidesa, i es l'exigència més alta per a les entitats que no aconseguixen, en l'escenari més advers d'una prova de resistència del conjunt del sistema, el nivell de recursos propis mínims exigits.

MIFID: Directiva Europea, regula la prestació de serveis d'inversió i, per tant, afecta les EC i persegueix tres objectius fonamentals:

- Proporcionar un major nivell de protecció als clients i especialment al petit inversor: Es tracta que el client conegui i compregui el producte que contracta, que sàpiga valorar el risc que tindrà i que prenga la decisió que crega convenient. Les EC han de classificar els usuaris de serveis d'inversió en 3 nivells: minorista (particulars i PIMES), professionals (grans empreses, inversors institucionals) i contrapart elegible (bancs, caixes). El nivell màxim de protecció es posa en el segment minorista.
- Adoptar un marc regulatori comú per a homogeneïtzar la prestació de serveis d'inversió als països de la UE.
- Incrementar la competència entre les EC.

L'impacte de la crisi financera en les entitats de crèdit a Espanya

Situació de partida enfront de la crisi: Abans de l'esclat de la crisi a l'estiu de 2007, el sector bancari espanyol era considerat un dels més eficients i

rendibles del món. Basat en un model de negoci de banca tradicional i minorista (exposició marginal als actius “subprime” americans). Creixement en el període 1997-2007 basat en el finançament del sector immobiliari. Reduïda morositat. Elevat nivell de provisions (molt per damunt de la mitjana del nostre entorn). Nivell de solvència (ràtios de capital) només lleugerament inferior a la mitjana europea.

Origen dels problemes del sector bancari espanyol: Abundància de liquiditat en els mercats internacionals en un escenari de tipus d'interès baixos. Fort creixement del nivell d'endeutament del sector privat de l'economia espanyola (molt per damunt del creixement del PIB). Elevat ritme de creixement del crèdit bancari durant el període d'expansió 2000-2007. Excessiva concentració del risc en el sector immobiliari, burxada de la bombolla immobiliària espanyola des de final del 2007. Excés de capacitat d'instal·lacions quant a oficines i ocupació.

Conseqüències de la crisi per al sector bancari espanyol: Forta caiguda dels beneficis motivada per contracció de l'activitat econòmica (baix creixement del PIB, augment de l'atur) i necessitats de sanejament d'actius (provisions per a insolvències de crèdits). Augment espectacular de la morositat. Problemes per a obtenir finançament en els mercats majoristes a causa de la falta de confiança en el sector bancari:

- Dubtes sobre la veritable exposició al sector immobiliari.
- Incerteses perspectives macroeconòmiques.
- Elevat endeutament de l'economia espanyola.
- Forta dependència dels mercats majoristes.

Creixement negatiu del crèdit al sector privat els últims anys (greu perjudici per a les PIMES espanyoles). Profunda reestructuració del sector bancari espanyol.

Profunda reestructuració del sector bancari espanyol: En octubre de 2008, concessió d'aval públics per a les emissions de deute bancari per un import de fins a 100000 milions de € i creació del Fons d'Adquisició d'Actius Financers (FAAF), instrument que permetia a la banca intercanviar cèdules hipotecàries per liquiditat. Creació del Fons de Recordenació Estructurada Bancària (FROB) per a finançar intervencions d'entitats i per a incentivar les

fusions i la reducció d'oficines. Reforma de la Llei de Caixes d'estalvi dirigida a la bancarització i despolitització del sector. S'augmenten amb força les exigències de capital per a les entitats de crèdit amb l'objecte d'afavorir el seu accés als mercats de capitals. Mesures de requisits de capital addicionals per a cobrir la deterioració en els balanços bancaris ocasionada per actius en situació de risc vinculats al sector immobiliari. S'ha demostrat que el problema central no era la liquiditat, ni el capital, ni la falta de concentració de les entitats, sinó l'alta exposició al "maó". Rescat del sector bancari espanyol, consisteix en un préstec de fins a 100000 milions per al sanejament de la banca espanyola. Memorandum of Understanding (MoU), estableix la condicionalitat que ha de complir el sector financer per a rebre el préstec. RD-Llei de reestructuració i resolució d'entitats de crèdit: Atorga un gran poder al FROB en la gestió de la reestructuració i liquidació d'entitats; recull els requisits del memoràndum que exigeix la UE; aprova la creació d'un "Banc Dolent".

La Societat de Gestió d'Actius Procedents de la Reestructuració Bancària (SAREB)-BANC DOLENT

Com funciona i per a què serveix el "banc dolent"?

Una societat de gestió d'actius tòxics és una entitat que crea el govern amb finançament públic i/o privat que s'encarrega de comprar immobles i crèdits problemàtics de bancs i caixes. D'aquesta forma, les entitats financeres es lliuren d'aquest llast, milloren el seu balanç i es poden focalitzar en el seu negoci. El "banc dolent", per la seua banda, es dóna un termini llarg de temps- en el cas espanyol, 15 anys- per a vendre aquests actius i recuperar els diners amb els quals els va comprar.

El Govern ha "obligat" les entitats bancàries a participar en el SAREB. Les entitats tindran el 51% del capital i l'Estat el 49%.

La SAREB gestionarà immobles, solars, construccions en curs, crèdits morosos, etc., de la banca que ha rebut ajudes públiques.

Quin tipus d'actius poden aparcar els bancs i les caixes en l'entitat?

Les entitats que reben ajudes han de traspasar al banc dolent els immobles que es van adjudicar per l'impagament de deutes el valor del quals

supere els 100000€, i els crèdits a promotors que tinguen en la seua cartera, tant el que estiguen en situació de morositat com els que estiguen al corrent de pagament, sempre que superen els 250000€.

A quin preu compra la societat els actius de bancs i caixes?

El banc dolent comprarà aquest tòxics al seu preu actual en llibres, que inclouen ja un descompte per les provisions realitzades per les entitats del 80% en el cas del sol, del 65% en promocions en curs i del 35% en habitatge acabat. A més, podrien haver d'incloure-hi un descompte extra.

Com es finançarà el banc dolent i la compra d'actius?

El banc dolent emetrà capital i deute subordinat que subscriuran els inversors privats- els principals bancs del país, asseguradores i altres inversors institucionals- i el FROB per finançar el 10% dels actius. El 90% restant, el sufragarà pagant amb deute sènior avalat per l'Estat a les entitats pels seus actius. Això no computaria com a deute públic per estar més del 51% del capital en mans privades.

Suposarà algun cost per al contribuent?

Dependrà del preu a que compre els actius. Si ho fa a un preu molt elevat, els inversors no veuran rendible la seua participació i el banc dolent no podrà desfer-se d'aquests actius. Si la valoració és molt baixa, les entitats podrien tenir més pèrdues, que haurien de ser cobertes amb les ajudes europees. L'Estat podria guanyar dinars si al cap de 15 anys de vida de la societat els actius, fruit de la recuperació econòmica, es revaloritzen i es poden vendre a un preu superior.